

Znanstveno publiciranje u svrhu povećanja vidljivosti svakodnevne sestrinske prakse

Scientific publication increasing visibility of nursing practice

Vičić Višnja Hudorović

Editor-in-Chief

Sestrinski glasnik/Nursing Journal, Official Journal of Croatian Nurses Association

Received October 11th 2018;

Accepted October 12th 2018;

Ključne riječi: sestrinska terminologija • publiciranje • vidljivost • svakodnevna sestrinska praksa

Kratki naslov: Znanstveno publiciranje i povećanje vidljivosti sestrištva

Keywords: nursing terminology • publication • visibility • everyday nursing practice

Running head: Scientific publication and increasing visibility of nursing

Please address all correspondence to: Višnja Vičić Hudorović, Croatian Nurses Association, 10000 Zagreb, Sortina 1A, Croatia • E-mail: visnja.vicic-hudorovic@skole.hr • Tel: +385-1-6550 366 • Fax: +385-1-6550 366.

UVOD/INTRODUCTION

Pojava termina sestrištvo zasnovana je na dokazima te usmjerena na uporabu podataka o metodama zdravstvene njege s ciljem povećanja kvalitete usluga u zdravstvenom sustavu [1]. Nadalje, uporaba metoda i opisivanje istih kroz publiciranje omogućava poboljšanje vidljivosti sestrištva prema općoj populaciji kao i prema znanstvenoj zajednici, a samim time i većeg razumijevanja djelatnosti i praktično-znanstvene složenosti svakodnevnog izvršavanja radnih zadataka [2]. Priprema za uporabu metoda zasnovanih na znanstvenim dokazima u svakodnevnom radu, u znanosti o sestrištvu, počela je prije više od tri desetljeća.

Opisani proces sadržava 5 stadija:

- I. razvoj standardizirane terminologije medicinskih sestara/tehničara;
- II. integracija standardiziranih medicinskih terminologija te uporaba istih u vođenju elektroničke sestrinske dokumentacije;
- III. isticanje i provođenje analize podataka koje sadrže elektronički zapisi [sestrinska dokumentacija];
- IV. dobivanje povratne informacije (poslije provedene analize podataka), do točke na kojoj se počinju provoditi metode zdravstvene njege za poboljšanje postavljanja indikacija;
- V. kontinuirano poboljšavanje terminologije i načina prikupljanja podataka, analize te dobivanja povratnih informacija koje trebaju poslužiti kao dokazi za poboljšanje kvalitete i indikacija u provođenju metoda zdravstvene njege u budućnosti.

STADIJ 1 i 2

Prvi stadij uključuje razvijanje standardizirane stručno-znanstvene terminologije medicinskih sestara/tehničara (engl. *Standardized Nursing Terminologies (SNTs)*), a sadrži dijagnozu, ishode liječenja poslije uporabe metoda zdravstvene njege, sestrinske intervencije i dijagnoze koje se bilježe u vođenju sestrinske dokumentacije.

U prvom stadiju najznačajniji doprinos razvoju sestrištva kao znanosti zasnovane na dokazima pridonosi NANDA International, organizacija koja je osnovana 1982. godine s ciljem kontinuiranog razvoja sestrinske terminologije, istraživanja, nomenklature, kriterija uvrštavanja stručnih izraza u nomenklaturu, taksonomije i sestrinskih dijagnoza. Druga je faza sadržavala zajednički i kontinuirani rad za integriranje terminologije u svakodnevnu upotrebu, tako da su uneseni podaci sestrinske dokumentacije o rezultatima primijenjenih metoda zdravstvene njege usporedivi i/ili apsolutno upotrebljivi u svim zdravstvenim institucijama. Zbog navedenog razloga, počevši od 2001. godine, NANDA International četiri puta godišnje publicira časopis naziva International Journal of Nursing Knowledge.

Tijekom vremena razvijeno je kritičko mišljenje i je sestrinska zajednica usporedbom publiciranih rezultata, došlo se do zaključka da je sestrinska terminologija, iako neophodna, nedostatna za izradu i učestvovanje u velikim kliničkim multicentričnim istraživanjima i u publiciranju znanstveno bitnog broja usporedivih podataka/rezultata potrebnih za znanstvenu usporedbu radi povećanja kvalitete i kvantitete publiciranih studija iz znanosti o sestrištvu.

Za povećanje stupnja kvalitete istraživanja u sestrinstvu, svakodnevnog izvršavanja radnih zadataka i primjene metoda zdravstvene njege u svakodnevnim radnim zadacima potrebno je bilo izraditi dosljedno i učinkovito elektroničko korisničko sučelje koje omogućuje svakodnevnu i jednostavnu podršku pri odlučivanju o ispravnosti upotrebe sestrinske terminologije i standardiziranu pohranu važnih podataka.

Velik broj znanstvenih sestrinskih organizacija te skupine istraživača koje proučavaju problematiku sestrinstva, kontinuirano verificiraju nove čimbenike koji dokazuju važnost standardizacije u strukturi, sadržaju i obliku podataka za publiciranje relevantnih znanstvenih podataka, a samim time i povećanje stupnja kvalitete pružanja metoda zdravstvene njege.

Istovremeno verificira se potreba dodatnog proučavanja važnosti podataka za generiranje obujma usporedivih stručnih i znanstvenih podataka koji omogućavaju kontinuirano poboljšanje kvalitete znanosti o sestrinstvu, posebice na području simultane upotrebe znanstvenih i kliničkih praktičnih metoda s ciljem verifikacije upotrebe metodologije zasnovane na dokazima, te posljedičnog poboljšanja kvalitete zdravstvene njege.

Danas se provodi drugi stadij, ali prilično sporim tempom te je prema smjericama svjetskih sestrinskih stručno-znanstvenih organizacija (*npr. engl. American Nursing Association or the American Organization of Nurse Executives*), u sestrinskim organizacijama potrebno zaposliti medicinske sestre/tehničare s usvojenim određenim znanstveno-stručnim znanjima radi ubrzanja završetka aktualnog 2. stadija i prelaska u stadije od 3 do 5.

STADIJI OD 3 DO 5

Iako ne postoji željeni volumen usporedivih podataka o provođenju metoda zdravstvene njege, danas postoji priličan broj manjih baza podataka s rezultatima publiciranih studija iz sestrinske prakse, koje se koriste za pokazivanje i popularizaciju potencijala prikupljanja tzv. velikih podataka o provođenju metoda zdravstvene njege.

Dosezanje zadovoljavajućeg volumena usporedivih podataka o provođenju metoda zdravstvene njege može se raščlaniti u tri stadija koji sadrže ekstrakciju i analizu prikupljenih rezultata provedenih istraživanja te raščlanjivanje prikupljenih dokaza do točke na kojoj postoji indikacija za početak provođenja metoda zdravstvene njege i kontinuiranim poboljšanjem. Možda je najvažniji ishod navedenih stadija poboljšanje pružanja metoda zdravstvene njege te dobivanje sveobuhvatne slike provedenih metoda u svakodnevnoj kliničkoj praksi i njihov izravni utjecaj na visinu troškova i krajnje ishode liječenja.

Analiza ispravno prikupljenih i kodiranih podataka o primijenjenim metodama zdravstvene njege provedena je kako bi se verificirali svi relevantni prikupljeni podaci i nova znanja o provedenim metodama zdravstvene njege. Primjerice, upotreba medicinske terminologije ispitana je kako bi se utvrdile lokalne norme iz svakodnevne kliničke prakse radi bolje mogućnosti usporedbe s istraživanjima koja se provode u različitim sredinama.

Do danas su verificirane važne informacije o postojećim razlikama između različitih lokalnih jedinica, verificirana je smislena uporaba terminologije zdravstvene njege i identificirane su moguće metode kojima se zloupotrebljava terminologija zdravstvene njege.

Kad prikupljeni i usporedivi znanstveno upotrebljivi podaci o zdravstvenoj njezi dostignu zadovoljavajući znanstveni stupanj, proučavanje upotrebe sestrinske terminologije omogućit će prikupljanje kritične povratne informacije koja će olakšati stvaranje zadovoljavajuće terminologije radi poboljšanja sveobuhvatnosti i preciznosti termina koji se rabe u zdravstvenoj njezi.

Nadalje, opisana poboljšanja izravno utječu na donošenje učinkovitije kliničke odluke o potrebi primjene odgovarajućih metoda zdravstvene njege, što značajno ubrzava izvođenje i poboljšanje stupnja kvalitete metoda zdravstvene njege.

Tradicionalne metode statističkih zaključaka, kao i tehnike pretraživanja podataka, primijenjene su kako bi se odredile promjenjive i nepromjenjive znanstvene varijable pacijenata, medicinske sestre/tehničara i primijenjene metode u tijeku liječenja s poboljšanim krajnjim ishodima liječenja.

Stvaranjem velikih baza podataka o provođenju metoda zdravstvene njege, u kojima se nalaze podaci prikupljeni iz velikog broja bolničkih jedinica i koji su usporedivi i povezani s ostalim relevantnim elektroničkim medicinskim podacima, dovode nas u mogućnost da upotrebom naprednih statističkih metoda, kao što je primjena instrumentalnih varijabli, primijenimo najučinkovitiju metodu zdravstvene njege za svaki pojedinačni slučaj, kao i da poboljšamo radnu učinkovitost djelatnika, a posljedično značajno poboljšamo i krajnje ishode liječenja pacijenata uz istovremeno smanjenje ekonomskih troškova liječenja [3].

U tijeku je preliminarno istraživanje kojem je osnovni cilj izrada i osiguravanje visoko učinkovitog softvera koji podupire prikupljanje podataka o rezultatima publiciranih istraživanja iz tematike sestrinstva zasnovanog na dokazima.

Sposobnost da se prikupljaju znanstveni dokazi koji su izvedeni iz prikupljenih podataka o praktičnom svakodnevnom djelovanju, bitno povećava mogućnosti poboljšanja kvalitete provođenja metoda zdravstvene njege i publiciranja značajnih znanstvenih rezultata.

Završno, kroz analizu prikupljenih podataka i rad na korisničkom sučelju automatski se stvara mogućnost dobivanja povratne informacije koja podržava kontinuirano poboljšanje sestrinske praktične i znanstvene terminologije i primjenu analitičkih metoda u svrhu provođenja istraživanja.

ZAKLJUČAK/CONCLUSION

Procjena urednika časopisa čiji je glavni cilj publiciranje znanstveno-stručnih članaka iz znanstvene grane sestrinstva jest da je sestrinska zajednica u uzbudljivom stadiju, donošenja istinske vidljivosti problematike primjene i krajnjih ishoda metoda liječenja zdravstvene njege, kroz bitno sudjelovanje u znanosti, posebice znanosti velikih podataka [*eng. Big data*].

Potrebno je napomenuti da dok nije publiciran znanstveno zadovoljavajući broj znanstvenih podataka iz grane zdravstvene njege koji su usporedivi s rezultatima prethodno provedenih istraživanja iz znanstvene grane sestrinstva, nije moguće postati ravnopravan partner ostalim znanstvenim granama biomedicine.

Stoga preporučujemo da buduća istraživanja iz grane sestrinstva napore usredotoče na dobivanje i publiciranje usporedivih podataka/rezultata o provođenju metoda zdravstvene njege zasnovane na dokazima.

Literatura/References

- [1] Yingwei Y, Maciera T, Keenan G. Making nursing practice visible: At the brink of fulfilling the DREAM. *Online J Nurs Inform.* 2015 Fall; 19(3): Available from: <http://www.himss.org/making-nursing-practice-visible-brink-fulfilling-dream>. Accessed: October 5th 2018.
- [2] Vičić-Hudorović V. Postupak izbora članaka za objavljivanje u časopisu *Sestrinski glasnik/Nursing Journal*. SG/NJ2014;19(1):3-5.,DOI: 10.11608/sgnj.2014.19.001
- [3] Guidelines for authors: scope of Croatian Medical Journal. Available from: [http://neuron.mefst.hr/docs/CMJ/guidelines/CMJ_55\(1\)_GUIDELINES.pdf](http://neuron.mefst.hr/docs/CMJ/guidelines/CMJ_55(1)_GUIDELINES.pdf). Accessed: October 5, 2018.